

Kicsi

Slobodan Marković

Kicsi most először maradt hosszabb időre egyedül a lakásban. A sugárút már esti fényben tündöklött, a fényreklámon egy kisgyermek sétált ki-be a vörösen lángoló, nagy dobozból.

Kicsi agyán átsuhantak gyermekéletének emlékei, és könnyes szemmel csókolta meg nagy alvóbabáját.

Bekukkantott Borzas Peti dobozába is, és ujjacskájával végigsimított a bábu gyapjúhaján.

Azután az volt az érzése, hogy nagy, tarka labdája egymagában ugrándozik a szomszéd szobában. Beszaladt hát, hogy elcsendesítse.

A nyárnak már vége volt, a tenger fölött köd lengedezett.

Egy hajúkürt sikkantása eszébe juttatta Kicsinek, hogy egyedül van, és hirtelen teljes szívéből vágyakozni kezdett édesanyja után.

Hallgatózott, a lépcsőházból beszűrődő neszekre figyelt, de nem jött senki.

Kicsinek Márta volt a neve, legtöbben azonban Petrušić kisasszonynak szólították.

Ha valaki ezekben a percekben bekopogtat hozzájuk, bizonyára meglepődik, hogy Petrušićné nincs a kislány mellett.

Kettesben éltek a nagy kikötővárosban: a magányos hivatalnoknő és gyermeke, ketten a nagy kikötőben, ahol nem könnyű a magányos nők élete.

Petrušićné soha, senkinek sem engedte meg, hogy ti'kaiba férközzék.

Én is egészen véletlenül tudom, hogy egy magas termetű, hajdonfőtt járó férfiba volt szerelmes.

Úgy látszik azonban, történt valami közöttük, és Petrušićné kénytelen volt elköltözni abból a városból, amelyben a magas termetű férfi lakott.

Elválásuk okát azok sem tudták, akik jól ismerték a magas férfit.

A magas férfi került ismerőseit, külvárosi kocsmákban fecsérelte el napjait.

Alig adott már magára, csupán arra ügyelt, hogy tiszta legyen az inge és fényes a cipője.

Egészen biztosan tudom, hogy a magas férfi és Márta édesanyja nem irnak egymásnak. De mindig az volt az érzésem — most is az, amikor róla beszélek —, hogy mérhetetlenül szerették egymást, de ismeretlen körülmények beleavatkoztak életükbe, s mindkettőjüket boldogtalanná tették.

Esett az eső, amikor Petrušićné hazaért. Kicsi a nagy karosszékben aludt. Gyöngéden fölvette és ágyba fektette. Ezután leült az asztalhoz, és kibontotta a nagy csomagot, amit magával hozott. Fejcsóválva vette észre, hogy Kicsi hozzá sem nyúlt a kikészített uzsonnához, és a tejből sem ivott egy kortyot sem.

Lassan, nyugodtan rendezgette a vásárolt holmit. Pizsamát vett a Kicsinek, harisnyát meg két kötött ruhát. Amint a csuklyás kabátját kinyújtott karral maga elé tartotta, boldogságot érzett, nagyon tetszett neki.

Másnap nehéz feladat várt rá. Közölnie kellett Kicsivel, meg kellett neki magyaráznia, hogy hamarosan iskolába kerül.

Én, aki jól ismerem Petrušićné esetét, teljes biztossággal állíthatom, hogy az asszony közel állt a síráshoz. Hiába osztotta be szerény jövedelmét a legnagyobb ügyességgel, hiába leplezte gondjait Kicsi meg a szomszédok előtt, kénytelen volt a kislányt nagynénjéhez küldeni. Ott jobb élet várta, és a nagynéni szívből szerette a gyermeket.

Véletlenül ott voltam az állomáson, amikor Kicsi elutazott. Egy tisztviselő kísérté el Kicsit, Petrušićné egyik kollégája, akivel együtt dolgozott az ingatlanforgalmi irodában.

A hivatalnok is, meg az anya is mindent elkövettek, hogy megkönnyítsék a válást, így hát a vonat indulásáig csak nevetésük hallatszott.

Amikor azonban a szerelvény utolsó kocsija is eltűnt a kanyarban, Petrušićné majdnem elájult.

A szemét se húnyta le ezen az éjszakán.

Talán ekkor döbönt rá igazán, hogy senkije sincs a világon, csak a hajdonfőtt járó, magas férfi. Kutatni kezdett levelei között, bele-belelapozott a könyvekbe, amelyeket tőle kapott ajándékba. Egy pillanatban arra gondolt, hogy leül, és levelet ír neki. Meg akarta írni, hogy Kicsi V-be utazott, ott jár majd iskolába és — még mindig szereti. Csak arra kéri, hogy ha másért nem, hát saját érdekében változtasson életén.

Ezekkel a gondolatokkal merült álomba.

Amikor fölébredt, csupa keserűség volt benne, s az sem változtatott lelkiállapotán, hogy tudta: Kicsi él, egészséges, s V-ben öröm, boldogság vár rá.

Most eszmélt rá, hogy hibát követett el, amikor elköltözött a városból, amelyben a hajdonfőtt járó, magas férfi él.

Sajnálatra méltóknak és nevetségeseknek látta hivatalbeli kollégáit, akik egyáltalán nem titkolták előtte szándékait, és egész másfajta életmódot javasoltak neki.

Egyiküknek sem ment a fejébe, miért nem vesz részt Petrušićné a vállalatban rendezett multságokon.

A nők is sokat suttoztak róla, apácának nevezték.

Én mindent tudok, ami Petrušićné életében történt, így hát elmondhatom, hogy az ajánlatok, meg a pletykák, amelyek Petrušićnééről és a hajdonfőtt járó, magas férfiról szóltak, sült ostobaságok voltak. Viszont azt is tudom, hogy Kicsi került a legnehezebb helyzetbe.

Az úton pompásan viselkedett. Egyébként is csupa derű volt, s mindenért lelkesedett, ami új volt számára. Kísérője, az ingatlanforgalmi tisztviselő később elmesélte, hogy Kicsi útközben jónéhányszor elővette a fényes, piros cipőcskét, és dicsekedve mutogatta az utasoknak. Sőt, egy ízben föl is próbálta, előbb azonban gondosan újságpapírt terített a földre padlójára.

A tisztviselő jóindulatúlag figyelmeztette, vigyázzon, ne piszkítsa be a cipőt, a kislány azonban nem fogadott szót.

— Hiszen anya azért vette, hogy viseljem és bepiszkítsam!

A tisztviselő — mit tehetett — mosolygott és süteménnyel kínálta Kicsit.

Már közeledtek V-hez, amikor Kicsi a tisztviselő ölébe hajtotta aranyfürtös fejét és — noha ez az ember senkije, semmije sem volt — nyugodtan elaludt.

Az ingatlanforgalmi tisztviselő önkéntelenül is arra a valakire gondolt, akire Kicsinek föltétlenül szüksége volna.

V. pályaudvara teli volt várakozókkal.

Minden kékes fényben úszott. Az útszágosok és a limonádéárusok magas szóval kínálgatták árujukat. A hordárok motoros targoncái zúgva száguldoztak a Perronnon. A nagy, sárga fényű órák gőzfelhőben lebegtek. Esti tíz óra volt.

A taxiban Kicsi nagynénje ölébe ült, és szorgalmasan válaszolt az édesanyjáról való kérdezősködésre. Amikor az autó megállt új otthona előtt, Kicsi meglepődve látta, milyen szép a ház, amikor pedig megpillantotta a rövidlábú, földigérő hasú daxlit, öröme lelkesedéssé fokozódott.

Külön szobát kapott, a nagynéni megmondta neki, hogy ebben a házban rend van, mindennek, mindenkinek megvan a maga helye, fiókjá, szekrénye — tehát Kicsinek is.

Kicsinek tetszett a dolog, és buzgón rakta holmiját a számára kijelölt szekrénybe.

Nagynénie figyelemmel kísérte munkáját, és elragadtatással nézte a kislány szorgalmát.

A vacsoránál Kicsi csupa komoly dolgról beszélt, amikor azonban a nagynéni madártejet tett az asztalra, a kislány fölállt, szobájába ment és sírni kezdett.

Én, aki nagyon jól tudom, milyen édességet szeretett legjobban a hajadonfőtt járó, magas férfi, s azt is tudom, mivel kedveskedett neki Petrusiákné, minden nehézség nélkül meg tudnám magyarázni, miért sírt Kicsi.

Néhány nap elteltével Kicsi készen állt, hogy iskolába menjen. Ekkor támadt az első nézeteltérés. Az első és egyetlen. Több nem is volt. Kicsit mindenki szerette, a nagynéninek azonban — úgy látszik — más fölfogásai voltak az életéről, mint a legtöbb embernek.

Szentül meg volt róla győződve, hogy a piros cipő nem őszidőre, esőre, iskolába való, egyszerűbb, közönségesebb cipőt vett hát a kislánynak.

Sejtelve sem volt róla, hogy Kicsi a vonatban többször is mutogatta új cipőjét, s nem is álmódott arról, hogy a kis cipőcske a távollévő anya gyöngéd szeretetét jelentette neki.

Kicsi nem szólt semmit. Mint a többi gyerek, ő is izgatottan lépett az osztályba. A többi kislány — mintha csak összebeszélt volna — kidugta lábát a padból, s a sokféle, színes cipő szinte fölsorakozott Kicsi előtt.

Kicsi úgy érezte, hogy a cipő, amit nagynénje vásárolt számára, a világ legcsúnyább cipője, és kérdés nélkül, egyenesen a legutolsó padba ment, leült és eldugta lábát.

Én, aki mindent tudok Petrušićné meg a Kicsi életéről, elmondhatom, hogy a cipő, amit a nagynéni vásárolt, egész rendes cipő volt, a piros cipő azonban — a kislány anyjának ajándéka — hasonlíthatatlanul szebb, finomabb volt.

Egy ízben, vacsora után, a nagynéni a gyermekek majálisáról mesélt Kicsinek. Szép, élénk szavakkal írta le a pompás, vidám ünnepet, s Kicsi odavolt a boldogságtól, majdhogy el nem sikoltotta magát örömeiben, amikor megtudta, hogy a majálisra fölveheti piros cipőjét.

Én, aki minderről tudok, olvastam azokat a leveleket is, amelyeket Petrušićné írt a nagynéninek meg Kicsinek. A válaszokat is olvastam. Jelen voltam akkor is, amikor Petrušićné ragyogó arccal három remek, szalagos ruhácskát vásárolt Kicsinek. Természetesen a csokoládéről sem feledkezett meg. Csak azt sajnálta, hogy nem csomagolhat be neki madártejet, és nem küldhet neki a korai földieperből.

Mire a napsütés végighömpölygött az utcákon, és a léggömbárusok hatalmas, színes csokrai kivirítottak az utcasarkokon, a csomag, benne a kis ruhácskákkal, megérkezett V.-be.

Az egész város a majálist várta.

Mindenki, akinek az iskola mellett vitt el az útja, lelkében érezte visszhangozni a vidám gyerekhangokat.

Kicsi még soha életében nem volt ilyen izgatott. Boldog volt, amikor arra gondolt, hogy majd mindent megír édesanyjának.

Én azonban, aki mindenről tudok, elmondhatom, hogy a majális leírhatatlan szomorúságot hozott Kicsinek. Valóban szívtetpő látvány volt, amint Kicsi egész nap ott állt a nagynéni házának magas ablakában.

A piros cipő új maradt, szép, piros, fényes — de a majális napján már szűk volt az utolsó padban ülő kislány lábára.

Még az izgatottan lihegő, furcsán csaholó daxli sem tudta földeríteni Kicsit, hiába ugatott harsányan a tűzijátékra.

Bodrits István fordítása

